ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НЕВИРОБНИЧИХ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

УДК 657.41:330.142.21

Бовтрук А. О. студентка 4 курсу
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. У статті розглянуто існуючу систему обліку невиробничих операційних витрат, яка зараз використовується на українських підприємствах. Доведено доцільність удосконалення процесу відображення в обліку адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат для формування підприємства як надійного партнера. Запропоновано шляхи удосконалення організації обліку витрат.

Ключові слова: адміністративні витрати, витрати на збут, групування витрат, інші операційні витрати, організація обліку.

Annotation. The article considers the existing accounting system for non-production operating expenses, which is currently used in Ukrainian enterprises. The expediency of perfection of the process of reflection in the account of administrative expenses, expenses for sale and other operational expenses for forming of the company as a reliable partner has been proved. The ways of improving the organization of cost accounting are proposed.

Key words: administrative expenses, sales expenses, cost grouping, other operating expenses, accounting organization.

Будь-яке підприємство під час своєї діяльності здійснює витрати, основу яких становлять витрати, пов’язані з операційною діяльністю підприємства. В сучасних економічних умовах надзвичайно важливу роль відіграє належним чином організований облік даних витрат на підприємстві, адже за допомогою звітності підприємство спілкується з контрагентами і саме надання повної та достовірної інформації про свою діяльність підприємство формує статус надійного ділового партнера. Проте питання ефективності економічної інформації, зокрема такої, що стосується загальновиробничих витрат наштовхується із проблемами достовірного визнання невиробничих операційних витрат, а саме: витрати, які пов’язані з

адміністративною діяльністю, витрат, які формуються під час збуту продукції та інших операційних витрат. Це гальмує правильне оброблення інформації контрагентами. Саме тому, питання організації обліку невиробничих витрат набуває значної актуальності.

Методичним фундаментом здійснення дослідження даної тематики стали праці науковців різних напрямів. Дослідженню процедури відображення невиробничих витрат операційної діяльності у системі обліку присвячено роботи К. В. Безверхого [3], Є. Г. Рясного [4] та Є. М. Рудніченка [4].

Мета статті полягає в теоретичному дослідженні невиробничих операційних витрат підприємства та визначенню шляхів удосконалення організації їх обліку на підприємстві.

Відомо, що чинним Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій для обліку невиробничих господарських витрат передбачено рахунки 9-го класу «Витрати діяльності»: 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності».

На рахунку 92 «Адміністративні витрати» зображуються загальногосподарські витрати, які зв’язані з менеджментом та наданням послуг для підприємства. До витрат пов’язаних з адміністративною діяльністю належать загальногосподарські витрати, які направлені на надання послуг та управління підприємством: витрати загальні корпоративні; витрати на відрядження по службі та виплату заробітних плат для управлінських посад, іншого персоналу, який задіяний в загальногосподарській діяльності підприємства; витрати для утримання основних фондів, та інші витрати загальногосподарського призначення [1].

На рахунку 93 «Витрати на збут» відображаються витрати, які зв’язані зі збутом (реалізацією, продажом) продукції, товарів, робіт і послуг. До витрат на збут відносять витрати реалізованої продукції; витрати на матеріали для пакування готової продукції; витрати для проведення ремонту тари; оплата праці та надбавки для продавців, торгових агентів та працівників підрозділів, що несуть відповідальність за збут; витрати на просування та маркетинг; витрати на підготовку товарів перед продажем;

витрати на переміщення та страхування готової продукції, витрати на ремонт та обслуговування в межах гарантійного строку та інші витрати, пов'язані зі продажом продукції, товарів, робіт, послуг [1].

На рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності» відображаються витрати, які з'являються через операції, що забезпечують здійснення провідної діяльності або витрати які з'являться під час її проведення. До них належать: витрати пов'язані з первісним визнанням та зміною вартості активів, які розраховуються за ринковою вартістю; витрати на проведення науково-технічної діяльності; витрати на купівлю-продаж закордонної валюти; втрати від знецінювання запасів; нестачі й втрати від зіпсування цінностей; прийняті штрафи, пеня, неустойки та інші витрати провідної діяльності [2].

Багато вітчизняних вчених акцентують увагу на певному спотворенні інформації, що відображається в обліку адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат підприємства. «Така ситуація пояснюється тим, що на деяких підприємствах існують випадки віднесення значної частини адміністративних витрат і деякої частини витрат на збут до складу інших операційних витрат. Доцільність даної операції викликає сумніви» [3]. Такі обставини сприяють значному викривленню інформації про витрати, особливо для зовнішніх користувачів, і є перешкодою для формування статусу підприємства як надійного ділового партнера.

Означена проблема неправильності віднесення статей витрат до адміністративних, збутових та інших операційних витрат полягає в першу чергу в тому, що на підприємствах належним чином не організована система управлінського обліку, яка б забезпечила чітке структурування згаданих витрат.

Серед недоліків організації обліку невиробничих витрат – відображення в обліку різних за економічною сутністю витрат на рахунках 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності» у розрізі відповідних субрахунків для цілей управлінського обліку, є наявність значної кількості субрахунків без подальшого їх аналітичного групування за видами витрат, що ускладнює

сприйняття інформації про зазначені витрати при прийнятті управлінських рішень [4].

Наявність у складі адміністративних витрат різних за своєю природою й економічною сутністю загальногосподарських витрат, спрямованих на обслуговування та управління підприємством, зумовлює потребу організації відокремленого їх обліку зі застосуванням, щонайменше, двох субрахунків у складі рахунку 92 «Адміністративні витрати». Логічними є твердження Є. Г. Рясних та Є. М. Рудніченко, що це мають бути субрахунки 921 «Адміністративні витрати» та 922 «Загальногосподарські витрати», у розрізі яких ведуть аналітичний облік за відповідними статтями витрат [5].

На основі дослідження еволюції концепцій бізнесу (виробнича, товарна, збутова, рекламна та маркетингова), що сформувалися під впливом розвитку ринку, А. В. Хмелевська робить висновок, що «діяльність підприємства, пов'язана зі збутом, рекламою та маркетингом, має свої функціональні особливості і є незалежною одна від одної» [4]. Тому погоджуємося, що більш інформативною є запропонована ним назва синтетичного рахунку 93 «Витрати на збут, рекламу та маркетинг» та виокремлені у його складі субрахунки 931 «Витрати на збут», 932 «Витрати на рекламу», 933 «Маркетингові витрати».

Загалом, сучасна практика ведення обліку адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат недостатньою мірою відповідає потребам управління в умовах розвитку ділового партнерства підприємств.

Таким чином, саме належним чином організований систематичний облік дасть змогу забезпечити інформацією проблемний облік невиробничих операційних витрат, бо систематизація фактів, які основані на досвіді, виникнення таких витрат дозволяє більш достовірно прогнозувати їх величину та динаміку зміни у процесі поточної діяльності підприємства, і, як наслідок, призведе до підвищення інформативності облікових показників для прийняття ефективних управлінських рішень.

Автором статті було проведено аналіз та систематизовано погляди вчених на організацію обліку невиробничих операційних витрат підприємства. Напрямки подальших досліджень автора є пошук оптимальних способів віднесення статей витрат до адміністративних,

збутових та інших операційних витрат для правильного оброблення інформації контрагентами.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 318 від 09.08.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00.

2. Інструкція по застосуванню Плану рахунків активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 05.11.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99.

3. Безверхий К. В. Особливості удосконалення фінансової звітності щодо відображення непрямих витрат у частині інших витрат операційної діяльності підприємства [Електронний ресурс] / К. В. Безверхий. – Режим доступу : http://archivenbuv.gov.ua/portal/socgum /Vzhdtu_ econ/2010_3_2/7.pdf.

4. Хмелевська А. В. Облікова систематика іншої операційної діяльності промислового підприємства [Електронний ресурс] / А. В. Хмелевська. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vchnu_ ekon/ 2009_ 6_2/099-104.pdf.

5. Рясних Є. Г. Необхідність та проблеми впровадження бюджетування накладних витрат на сучасних підприємствах / Є. Г. Рясних, Є. М. Рудніченко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2014. – № 5(23). – С. 156–162.

Автор Бовтрук А. О.

Науковий керівник,
к.е.н., доц. Іпполітова І. Я.